

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

ВІСНИК

ЛЬВІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

Серія: «Економічні науки»

8/2013

Львів
2013

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Львівський інститут економіки і туризму

ББК 65

В 53

Вісник Львівського інституту економіки і туризму [Текст] : зб. наук. ст. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Львів. інст-т економіки і туризму ; [редкол. : І. О. Бочан та ін.]. — Львів : ЛІЕТ, 2013. — № 8. — 388 с : іл., табл. — 300 пр. — ISBN 978-966-2400-13-7.

Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism [Text] : collection of scientific works / Ministry of Education and Science, of young people and sport of Ukraine, Lviv Institute of Economics and Tourism ; [editor-in-chief Bochan I. O.]. — Lviv : LIET, 2013. — # 8. — 388 p.

Висвітлюються актуальні питання теоретичних і прикладних аспектів економіки, розвитку туристичної індустрії в Україні і, зокрема, в Західному регіоні; аналізуються підходи до створення туристичного продукту й організації спеціальних видів туризму. Особлива увага звертається на вивчення краєзнавства, екологічного супроводу туристичної діяльності та підготовки фахівців для даної галузі.

Для фахівців туристичної галузі, науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів навчальних закладів туристичного профілю.

Topical issues of theoretical and practical aspects of economics of the tourist industry development in Ukraine and particularly in Western region are reflected; approaches to design of tourist product and organizing special kinds of tourism are analyzed. Special attention is given to local studies issues, ecological accompaniment of tourist activity and training specialists for the given branch.

For specialists of tourist sphere, scientific and pedagogical workers, post-graduates and students of tourist educational institutions.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. Бочан І. О., д. е. н., професор — головний редактор;
2. Завальницька Н. Б., к. е. н., доцент, проректор з наукової роботи і туризму — заступник головного редактора;
3. Берест Р. Я., д. і. н., доцент;
4. Білонога Ю. Л., д. т. н., в. о. професора;
5. Бамба М. Я., д. с.-г. н., професор;
6. Буряк П. Ю., д. е. н., професор;
7. Васильчак С. В., д. е. н., професор;
8. Доманцевич Н. І., д. т. н., в. о. професора;
9. Жук Ю. Т., д. т. н., професор;
10. Задорожний І. М., к. т. н., професор;
11. Лацик І. П., к. е. н., доцент;
12. Лихолат Є. О., к. е. н., доцент;
13. Майкова С. В., к. т. н., доцент;
14. Майовець Є. Й., д. е. н., в. о. професора;
15. Майор О. В., к. е. н., доцент;
16. Михасюк І. Р., д. е. н., професор;
17. Стоколос-Ворончук О. О., к. філол. н., доцент
18. Параняк Р. П., д. с.-г. н., професор;
19. Реверчук С. К., д. е. н., професор;
20. Сокіл В. В., д. філол. н., професор;
21. Тринько Р. І., д. е. н., професор, академік УААН;
22. Паньків Н. Є., к. б. н. — відповідальний секретар

Рекомендовано до друку
вченою радою Львівського інституту
економіки і туризму (протокол № 3 від 16.04.13)

ISBN978-966-2400-13-7

© Львівський інститут
економіки і туризму, 2013
© Автори статей, 2013

Мацьків О. О., Іванов А. О. Забезпечення здорового харчування з використанням пароконвектоматів	224
---	-----

Розділ 6. КРАЄЗНАВСТВО, КУЛЬТУРА І ТУРИЗМ

Бомба М. Я. Унікальність природних ресурсів Жовківщини та їх використання для розвитку туризму регіону	231
Берест Р. Я., Адамишин О. М. Етнокультурний склад жителів населених пунктів Стрийського повіту Львівського воєводства у дорадянський період	241
Анісімович-Шевчук О. З., Беґей О. І. Туристичні можливості сіл Ірського району Львівської області (на прикладі Новоміської сільської ради)	247
Юнко М. М. Топоніми Самбірщини як пам'ятки історико-культурної спадщини Прикарпаття	256
Козак Г. Ю. Роль топоніміки в туристичному ознайомленні з Самбірським краєм	264
Кучинська І. В., Безручко Л. С. Перспективи туристичного освоєння гірських сіл (на прикладі села Комарники Турківського району)	270
Мілашовська О. І., Удовенко А. М., Капустей М. І. Генезис, види та особливості релігійного туризму	277
Вільчинський А. О. Замковий туризм в межах Тернопільського Придністер'я: аспекти формування і перспективи розвитку	284
Опря Б. О. Костьл св. Петра і Павла як туристичний об'єкт історико-архітектурного заповідника «Кам'янець»	289

Розділ 7. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ І РЕАБІЛІТАЦІЯ

Самодай В. П., Романенко С. П. Характеристика туристичного потенціалу регіонів України для розвитку сільського зеленого туризму	293
Гальків Л. І. Споживання туристичних послуг — дестимулятор втрат рекреаційної компоненти людського капіталу	299
Гнаткович О. Д., Сенів Л. Р. Визначення проектних ризиків в процесі відкриття фіто-бару при санаторно-курортному комплексі	306
Клапчук М. В., Клапчук О. О. Геолого-геоморфологічна будова басейну гірського Пруту, як об'єкту наукового туризму та питання заповідних територій	309

Розділ 8. ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИНДУСТРІЇ ТА ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЇ

Бочан І. О. Світові тенденції та проблеми становлення круїзного бізнесу в Україні	317
Караван Ю. В. Використання відновлювальних джерел енергії в туризмі	322
Бочан І. О., Цимбалюк П. М., Цимбалюк М. Ф. Типовий проект сільського гостинного будинку для туристів	334

Section 6. COUNTRY STUDY, CULTURE AND TOURISM

<i>Bomba M. Y.</i> Uniqueness of natural resources of Zhovkva region and their using for the development of tourism in the region	231
<i>Berest R.Y., Adamyshyn O. M.</i> Ethnocultural composition of stryisky county localities residents of Lviv province in the pre-soviet period	241
<i>Anisimovych-Shevchuk O. Z., Begey O. I.</i> The tourism opportunities of villages of the Starosambir district, Lviv region (example Novomisk village council)	247
<i>Yunko M. M.</i> Toponyms of Sambir region as the monuments of historical and cultural heritage of Prykarpattya	256
<i>Kozak H. Yu.</i> Role of toponymic in tourist sexploring of the Sambirregion	264
<i>Kuchinska I. V., Bezruchko L. S.</i> The prospects of tourism mastering mountain villeges (the example villege Komarniki of Turkivskogo district)	270
<i>Milashovska O. I., Udovenko I. M., Kapustey M. I.</i> Genesis, kinds and features of religious tourism	277
<i>Vilchynskiyi A. O.</i> Castle tourism within Ternopil Dnister region: perspective of development	284
<i>Oprya B. O.</i> Cathedral of st. Peter and Paul as tourist attractions historical-architectural reserve «Kamianets»	289

Section 7. RECREATIONAL TOURISM AND REHABILITATION

<i>Samoday V. P., Romanenko S. P.</i> Characteristic tourism potential of the regions of Ukraine for the development of rural tourism	293
<i>Halkiv L. I.</i> Consumption of tourist services as deterrent losses recreational components of human capital	299
<i>Hnatkovych O. D., Seniv L. R.</i> Definition of project risks during opening phyto-bar at resort complex	306
<i>Klapchuk M. V., Klapchuk O. O.</i> Geological and geomorphological strucnure of mountain part of Prut basin, as object of scientific tourism and question os the pronected terriotjries	309

Section 8. TOURISM INDUSTRY INFRASTRUCTURE AND ECOLOGY ISSUES

<i>Bochan I. O.</i> Global trends and challenges of the cruise business formation in Ukraine	317
<i>Karavan Yu. V.</i> Renewable energy in tourism	322
<i>Bochan I. O., Tsymbalyuk P. M., Tsymbalyuk M. F.</i> Typical project agricultural hospitable home	334
<i>Hnatkovych O. D., Marchishin A. M.</i> Innovative concept hospitality — ecological hotel	339

Розділ 7.
РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ І РЕАБІЛІТАЦІЯ

УДК 338.486:712.24:379.85(477)

Самодай В. П., Романенко С. П.

**ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ
УКРАЇНИ ДЛЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ**

Досліджено окремі регіони України з точки зору наявності природних, історико-культурних, соціальних ресурсів, необхідних для розвитку сільського зеленого туризму.

Ключові слова: сільський зелений туризм, туристичні регіони України, туристичні ресурси.

Формування будь-якого туристичного ринку є наслідком взаємодії багатьох чинників. Туристична індустрія є основною складовою розвитку туризму, масштаби якої визначаються туристичним потенціалом окремого регіону. Останнім часом у світі спостерігається тенденція до зростання загальної кількості споживачів туристичних послуг, кількість яких на сьогодні (за даними UNWTO) становить близько одного мільярда чоловік. За прогнозами провідних науковців, XXI століття слід уважати саме століттям туризму. Зі зростанням масштабів туристичних потоків, змінюються і пріоритетні види туризму. У сучасному світі спостерігається зміщення масового туристичного інтересу від звичайних відпочинкових поїздок до змістовних, пізнавальних подорожей. Тому, дедалі більшої популярності набувають саме подорожі в сільську місцевість.

Туризм суттєво впливає на економічний і соціальний розвиток країни загалом, та окремих її регіонів зокрема. При цьому особливого значення набуває дослідження природно-ресурсного потенціалу певного регіону. Сільський зелений туризм є одним із найбільш перспективних напрямів відродження та розвитку українського села, загального покращання економічного розвитку регіону. Сільський туризм використовує наявні ресурси, не виснажуючи їх, і, крім того, підвищує рівень життя сільського населення. Тому, розвиток сільського зеленого туризму на території України є дуже важливим та актуальним питанням.

Питання розвитку сільського туризму в Україні набувають особливої актуальності, але поряд з тим недостатньо досліджені науковцями. Ю. Зінько у своїх працях дослідив основні теоретичні аспекти діяльності у сфері сільського туризму. Деякі риси сільського туризму та особливості його розвитку висвітлено у краєзнавчих дослідженнях М. Рутинського та В. Петранівського. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні окреслено у статтях В. Васильєва та П. Горішевського. У працях С. Дорогунцова, М. Колосовського ґрунтовно досліджено питання теорії і методики територіальної організації господарства. Але, водночас, можливості становлення та організації сільського туризму на території України й надалі залишаються не повністю розкритими і потребують подальшої наукової розробки.

Мета статті — визначити основні туристичні ресурси, що є необхідні для розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

У Європі сільський зелений туризм почав розвиватися ще на початку другої половини ХХ століття. На сьогодні він досяг значного рівня розвитку й отримав

державну підтримку у вигляді програм залучення сільських громад до зеленого туризму. А в Україні сільський туризм почав розвиватися лише наприкінці ХХ ст., на той час в Україні функціонувало лише декілька приватних садиб.

Україна серед європейських держав відзначається великою різноманітністю ландшафтів, значним історико-культурним потенціалом, етнічною та фольклорною спадщиною. Якщо Україна раціонально використовуватиме туристично-рекреаційний потенціал, це стане найдієвішим важелем для покращання економічного розвитку, підвищення забезпеченості та якості життя населення, поліпшення екологічної ситуації держави. Маючи досить потужний потенціал для розвитку сільського туризму, в Україні попитом користуються в основному лише традиційні види туризму, а саме виїзний і внутрішній (курортний). Відпочинок у сільській місцевості, який за прогнозами експертів стане надзвичайно популярним у найближчому майбутньому, залишається тільки на початковому етапі розвитку [6].

Нині в Україні лише у 18 областях спостерігається розвиток сільського туризму. Тільки близько 1000 господарств запрошують відпочити у своїх оселях. Із загальної кількості 90 % сільських туристичних садиб зосереджені у традиційних туристичних регіонах: у Криму, Причорномор'ї, Приазов'ї, Карпатах (майже 70 %). Як правило, об'єкти розташовані поблизу відомих курортно-рекреаційних центрів, баз відпочинку та гірськолижних курортів. Вони спеціалізуються на прийомі туристів у зимовий та літній сезони. І найчастіше гостей приймають без усяких фольклорних особливостей, якими, власне, сільський туризм і відрізняється від інших видів туризму [4].

Для активізації сільського зеленого туризму на території України у 1996 році було створено громадську організацію — Спілку сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Діяльність цієї організації полягає у зборі й узагальненні даних з різних регіонів країни, проведенні різноманітних конференцій і тематичних виставок з метою популяризації відпочинку в сільській місцевості, забезпеченні зайнятості сільського населення. З ініціативи Спілки у багатьох областях з'явилися центри сільського туризму.

Регіональні представництва Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні просувають близько 600 різних садиб загальною місткістю більше ніж 6 тис. місць, які щорічно приймають не менше як 800 тис. чол. До прикладу, у Польщі сільським туризмом займаються близько 12 тис. господарств, у Франції, Англії та Німеччині — не менш ніж 20 тис. у кожній країні [3].

Однією із найголовніших причин, через які розвиток в Україні сільського зеленого туризму гальмується, є недостатня зацікавленість держави. Не існує також чіткої нормативно-правової бази та концепцій розвитку цього виду туризму. У деяких областях, зокрема на Західній Україні, місцеві держадміністрації намагаються сприяти розвитку зеленого туризму, проте, на заваді стає законодавча невизначеність [2].

Україна має необхідний потенціал для розвитку сільського туризму на своїй території. Адже в основі територіальної організації сільського зеленого туризму є наявність на цій території рекреаційних ресурсів (рис. 1).

Природні рекреаційні ресурси формують компоненти ландшафтних комплексів, їх властивості повинні мати сприятливі для рекреаційної діяльності якісні та кількісні параметри, що відповідають потребам відпочинку, лікування та оздоровлення суб'єктів рекреації. Рельєф, залежно від ступеня розчленованості, сприяє формуванню пішого, гірськолижного, водного та інших видів відпочинку, впливає на естетичність території. Кліматичні характеристики повинні враховувати сонячний, температурний, вітровий режими, вологість повітря та опади, що оцінюються з урахуванням фізіологічних особливостей людини та її потреб [1].

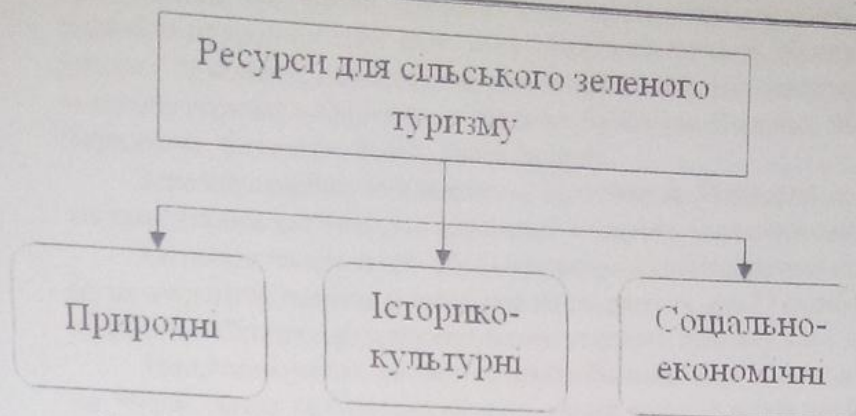

Рис. 1. Складові аресурсів сільського зеленого туризму [1]

Історико-культурні ресурси також визначають ступінь зацікавленості туристів у певній території. Завдяки наявності історико-культурних об'єктів виникає можливість створення пізнавальних екскурсій, які є невід'ємною складовою відпочинку в сільській місцевості, роблячи його більш насиченим.

До соціально-економічних ресурсів належить наявність необхідної інфраструктури (житлових будинків (садиб)), матеріальної бази, а також освічених та компетентних кадрів [1].

Кожен регіон в Україні має всі необхідні ресурси для розвитку сільського зеленого туризму (рис. 2).

Рис. 2. Інтенсивність розвитку сільського зеленого туризму в Україні

На сьогодні основним центром сільського туризму є Західний регіон, який включає чотири області — Івано-Франківську, Закарпатську, Львівську та Чернівецьку. Він займає переважаче місце за обсягом попиту і пропозиції. Звичайно, найбільшу привабливість цього регіону становлять саме Карпати, особливо у зимовий і літній сезони. Основне, що приваблює туристів під час зимового відпочинку, — це катання на гірських лижах, а також відпочинок під час зимових свят у карпатському селі, серед мальовничих будинків, гірських пейзажів та народних традицій. Улітку, відпочинок у цьому регіоні — це незвичайні ландшафти, смерекові ліси, чисте повітря та гірські річки. Урізноманітнити

відпочинок можна збиранням лісових ягід і грибів, екскурсійними походами в гори та на полонини, виступами народних музикантів, відвідуванням унікальних дерев'яних церков та природних пам'яток, яких у Карпатах немало, доглядання за свійськими тваринами, бджолами, навчання народних промислів. Найпопулярніші центри сільського зеленого туризму в Карпатах — Яремче, Буковель, Ворохта, Яблуниця, Ясеня, Татарів, Верховина, Славське, Косів, Рахів та інші.

Заповідна горбиста місцевість — Розточчя, на Львівщині, може приваблювати туристів пам'ятками архітектури, відомими місцями, мальовничими скелями і гротами [5].

Останнім часом якість обслуговування в господарствах сільського зеленого туризму цього регіону помітно зростає, про це свідчить те, що 27 садиб отримали відзнаку «Зелена садиба» Спілки сприяння сільського зеленого туризму від 1 до 3 (найвищої) категорії.

Північний регіон, до якого входять Волинська, Рівненська, Житомирська, Київська, Чернігівська та Сумська області, також володіє всіма необхідними ресурсами для розвитку сільського зеленого туризму. Однією із найважливіших особливостей є те, що цей регіон густо залісений, що дає змогу розвивати такі види дозвілля, як полювання (особливо в болотистій місцевості), збирання грибів, ягід, прогулянки по лісу. У Волинській області знаходиться водна перлина України — Шатські озера, які своєю красою можуть зацікавлювати велику кількість туристів. Київська та Чернігівська області приваблює не лише природними ресурсами, адже ще з часів існування Київської Русі на цих землях залишилося багато історико-культурних пам'яток, кожна з яких є частиною української історії. Наприклад, Київська область цікава пізнавальним відпочинком на мальовничих берегах Дніпра. У Кагарлицькому районі знаходиться історико-археологічний комплекс поселень трипільської культури. Привабливими є місто-музей у Переяславі-Хмельницькому та музей українського села під відкритим небом у Пирогово. Неабияким потенціалом для розвитку сільського зеленого туризму володіє і Сумщина. Густа річкова система, разом з природою лісостепу, утворюють досить привабливі ландшафти і створюють чудові умови для відпочинку на селі. А кожне село на Сумщині є своєрідною коліскою української історії, культури і традицій.

Але, маючи такий потужний ресурсний потенціал, у Північному регіоні лише Київська (12 садиб з відзнакою «Зелена садиба») та Чернігівська (4 господарства з відзнакою «Зелена садиба») області на сьогодні намагаються розвивати сільський туризм.

Українське Поділля заслуговує на окрему увагу. До цієї історичної території належать Тернопільська, Вінницька і Хмельницька області. Надзвичайно приваблива ця місцевість своїми ландшафтами, сформованими невеликими горами — Кременецькими, Вороняками, Гологороми, Товтрами, Опіллям, а також мальовничими каньйонами Дністра та Південного Бугу з їх притоками. Ще в ранні часи через Поділля пролягали торговельні шляхи та здійснювалися татаро-монгольські вторгнення, тому ця місцевість зберегла багато пам'яток оборонної архітектури. Найяскравішими з яких є Кам'янець-Подільська і Хотинська фортеці. Територія Поділля розташована на гіпсових породах, які сприяють розвитку карстових процесів та утворенню карстових форм, особливо печер, яких тут нараховується більше сотні. Найвідомішою є «Оптимістична» — найдовша у Європі (207 км).

Маючи достатній потенціал для розвитку сільського туризму, цей регіон здатний зробити відпочинок по-своєму надзвичайним, завдяки впровадженню додаткових програм дозвілля: відвідування печер, освітньо-краєзнавчі програми, ліплення з натуральних матеріалів тощо. На сьогодні найбільшого розвитку в сільському зеленому туризмі досягла Хмельницька область (є садиви 3-ї, 2-ї та базової категорій).

Центральний регіон, що складається з Кіровоградської, Черкаської, Полтавської, Дніпропетровської та Запорізької областей, також насичений чудовими туристичними

Література

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методи аналізу, термінологія, районування [Текст] / О. О. Бейдик. — К. : Видавничо-полігр. центр «Київський університет», 2001. — Т. 17. — 395 с.
2. Горішевський П. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності [Текст] / Горішевський П., Васильєв В., Зінько Ю. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2003. — 148 с.
3. Дейнеко Л. В. Сільський туризм як один із напрямів розвитку підприємництва на селі [Текст] / Л. В. Дейнеко, І. О. Іртишева, П. М. Купчак Економіка. Управління. Інновації. — 2010. — № 1 (3). — С. 87–93.
4. Кузик С. П. Соціально-економічне значення сільського зеленого туризму в контексті сучасних пріоритетів розвитку сільських територій України [Текст] / С. П. Кузик, М. Й. Рутинський, П. С. Кузик // Науковий вісник НУБіЛ України. — 2011. — № 163. — С. 25–29.
5. Любіцева О. О. Розвиток екологічного туризму в Україні [Текст] // Економічна та соціальна географія : зб. наук. Праць [ред. кол. : С. І. Іщук (відп. ред.) та ін.]. — К., 2002. — Вип. 53. — Т. 17. — С. 189–196.
6. Олексюк С. М. Концепції розвитку зеленого туризму в регіоні [Текст] / С. М. Олексюк, В. Д. Пепеля, Н. М. Загайна // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. — 2010. — Вип. 3. — С. 165–169.

Самодай В. П., Романенко С. П.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНОВ УКРАИНЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ЗЕЛЕННОГО ТУРИЗМА

Исследованы отдельные регионы Украины с точки зрения наличия природных, историко-культурных, социальных ресурсов, необходимых для развития сельского зеленого туризма.

Ключевые слова: сельский зеленый туризм, туристические регионы Украины, туристические ресурсы.

Samoday V. P., Romanenko S. P.

CHARACTERISTIC TOURISM POTENTIAL OF THE REGIONS OF UKRAINE FOR THE DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM

Some regions of Ukraine are examined, in terms of the availability of natural, historic, cultural and social resources necessary for the development of rural tourism.

Keywords: rural green tourism, tourist regions of Ukraine, tourist resources.

ВІСНИК

Львівського інституту
економіки і туризму

Головний редактор: *Бочан І. О.*

Літературний редактор *Завальницька Н. Б., Паньків Н. Є.*

Комп'ютерне верстання та дизайн обкладинки: *Василишин-Грицина Т. М.*

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 12765-1649Р

Підписано до друку 14.05.13. Формат 70x100/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс Нью Роман».
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 26,44.
Наклад 300. Замовлення № 14-05/13.

Львівський інститут економіки і туризму
79007, м. Львів, вул. Менцинського, 8
Тел.: 8(0322)72-68-80, 8(032)294-95-78,
тел./факс: 8(0322)72-20-94,
e-mail: lebk@org.lviv.net
nviddil@i.ua

Друк ТзОВ «Компанія «Манускрипт»»
79008, м. Львів, вул. Руська 16/3
Тел./факс. (032) 261-51-00

